

Demissionair minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
Dhr. H.M. de Jonge
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Referentienummer TIB: BWP9241417
Referentienummer CTIVD: 2024/0087

Den Haag, 1 juli 2024

Betreft: Onverwijldo spoed ex. art. 37 Wiv 2017

Geachte heer De Jonge,

De Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) en de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) vragen in deze gezamenlijke brief uw aandacht voor het volgende. Beide instanties nemen in haar respectievelijke toetsings- dan wel toezichtpraktijk een zorgelijke ontwikkeling waar met betrekking tot de inzet van de spoedprocedure zoals geregeld in artikel 37 Wiv 2017 door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD).

Artikel 37 lid 1 van de Wiv 2017 bevat een regeling indien het vanwege 'onverwijldo spoed' niet mogelijk is uitvoering te geven aan de hoofdregel van artikel 36 op grond waarvan een door de minister verleende toestemming voor de inzet van bepaalde bijzondere bevoegdheden eerst ter toetsing dient te worden voorgelegd aan de TIB. In een dergelijk geval kan al tot de uitoefening van een bevoegdheid worden overgegaan waarvoor de minister (mondeling) toestemming heeft verleend zonder dat eerst het oordeel van de TIB wordt afgewacht. Artikel 37 stelt hierbij wel de voorwaarde dat de toestemming 'onverwijldo' alsnog schriftelijk aan de TIB ter toetsing moet worden voorgelegd. De TIB beoordeelt vervolgens niet alleen de rechtmatigheid van de verleende toestemming, maar ook van de toepassing van de spoedprocedure door de dienst en de minister.

Zorgpunt invulling onverwijldo spoed

De TIB en de CTIVD hebben de gevallen bekeken waarin het afgelopen half jaar door de AIVD toepassing is gegeven aan de procedure van artikel 37 lid 1 Wiv 2017. In 58 % van deze gevallen heeft het tien dagen of langer geduurd voordat een mondelinge toestemming van de minister door de AIVD schriftelijk werd aangeboden aan diezelfde minister ter bevestiging van die toestemming, waardoor er in alle gevallen nog een aantal dagen bijkomt voordat een toestemming bij de TIB voorligt. De TIB en de CTIVD vinden dat bij deze termijnen geen uitvoering wordt gegeven aan de voorwaarde dat de toestemming 'onverwijldo' ter toetsing aan de TIB moet worden voorgelegd.

Risico

Wanneer de AIVD een voorschot neemt op de rechtmatigheidstoets van de TIB, verwachten de TIB en de CTIVD dat dit uiterst zorgvuldig gebeurt. Daaronder valt ook het onverwijld voorleggen van de inzet van de bevoegdheid ter toetsing aan de TIB. Immers, wanneer de TIB een toestemming als niet rechtmatig beoordeelt, moet alle opbrengst terstond vernietigd worden op grond van artikel 37 lid 3 van de Wiv 2017. Bij een niet-rechtmatigheidsoordeel wordt ten onrechte inbreuk gemaakt op de privacy van het betreffende target of organisatie. Indien de TIB van oordeel is dat ten onrechte toepassing is gegeven aan de spoedprocedure kan de TIB oordelen dat de opbrengst vernietigd moet worden. Hoe meer dagen de periode telt tussen het moment van mondelinge toestemming en het voorleggen van het verzoek, hoe lastiger de situatie voor de AIVD wordt bij een niet-rechtmatigheidsoordeel. Zo wordt het steeds moeilijker om te achterhalen waar de opbrengst uit een operatie in de tussentijd terecht is gekomen, zowel binnen als buiten de AIVD. Hierdoor neemt de kans op compliance incidenten toe.

De TIB en de CTIVD dringen er bij u op aan dat de AIVD op een juiste wijze uitvoering geeft aan de in artikel 37 lid 1 Wiv 2017 gestelde voorwaarde dat de door de minister verleende mondelinge toestemming 'onverwijld' schriftelijk ter toetsing aan de TIB moet worden voorgelegd. Wij zijn graag bereid tot nadere toelichting en overleg.

Een afschrift van deze brief is toegestuurd aan de directeur-generaal van de AIVD en aan de Tweede Kamer. Alvorens tot openbaarmaking van de brief over te gaan, is deze aan u voorgelegd voor een controle op staatsgeheime informatie. De CTIVD en de TIB maken de brief openbaar via de website.

Hoogachtend,

mr. Anne Mieke Zwaneveld
Voorzitter Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden

mr. J.J.A. Lichtenberg
Lid Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten